

Възможности за осигурените лица да се снабдят с документи за осигурителен стаж и доход

1. Какви архиви се съхраняват в Националния осигурителен институт (НОИ), според разпоредбата на чл. 5, ал. 10 от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

В осигурителния архив на НОИ се съхраняват ведомости за заплати и трудовоправни документи на осигурителите, които прекратяват дейността си без правоприменик (чл. 5, ал. 10 от КСО).

В качеството си на съхранител на тези архиви НОИ удостоверява положен трудов стаж единствено в предприятия, които са прекратили дейност и нямат правоприменик.

Информация за прекратени осигурители, с предадени в НОИ ведомости за заплати, може да намерите раздел „Осигурителен архив”/„Справка за прекратени осигурители без правоприменик с предадени в НОИ ведомости за заплати” на интернет страницата на институцията, като достъпът до нея е свободен.

Заявление за издаване на удостоверения за осигурителен стаж/доход се подава във всяко териториално поделение на НОИ или регионален архивен център, независимо от местоживеенето на лицето и от местонахождението на ведомостите. Повече информация за процедурата може да намерите в раздел „За клиента”/„Процедури“ . Компетентният орган за издаване на удостоверителните документи е ТП на НОИ.

2. В случай, че в гореупоменатата справка не откриете данни за търсеното предприятие, Ви предоставяме следната насочваща информация:

При условие че търсеното от Вас предприятие е действащ осигурител, може да извършите справка в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, който е публичен и всяко физическо или юридическо лице има достъп до него, като може свободно да търси и проверява данни на търговци и юридически лица с нестопанска цел, вписани в него. Ако осигурителят е действащ, следва да се обърнете към него на посочения адрес.

Осигурителят е длъжен, по искане на осигурено лице или негов представител, да издава безплатно в 14-дневен срок документи за осигурителен стаж и/или осигурителен доход и/или категория труд **за периоди преди 1 януари 2000 г.**

Практиката сочи, че при наличие на тази хипотеза и когато лицето е изчерпало всички възможности за осъществяване на контакт с осигурителя (напр. адрес на местопребиваване на управителя на дружеството извън страната; при ограничен достъп до помещението, където се съхранява първично-отчетната документация; при смърт на управителя на дружеството и др.), се прибегва до сигнализиране на контролните органи в териториалното поделение на НОИ за съдействие.

Ако изберете този подход, следва да имате предвид, че НОИ няма задължение да издирва документация на действащи осигурители и такива, които имат правоприменик, както и да установява местонахождението на ведомости за заплати на предприятия, които са се преобразували под нова форма на собственост и с различно наименование. Както бе посочено по-горе, информация за всички тези обстоятелства може да бъде намерена в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, който е публичен и до който всички физически и юридически лица имат достъп.

Контролните органи на НОИ нямат правомощия на разследващи органи по смисъла на чл. 52, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс. Те ще извършат същата проверка, която и Вие (като заинтересовано лице), а именно – проверка в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел; проверка на адрес, посочен от осигурителя; проверка по телефон, ако такъв е обявен. В редки случаи, с

оглед специфичните правомощия на контролните органи на НОИ да извършват проверки на действащите осигурители относно неправилно извършени осигурителни разходи и неправилно удостоверяване на осигурителен стаж и осигурителен доход, е възможно да разполагат с допълнителна информация за даден осигурител и ако такава е налична, ще Ви бъде предоставена.

3. Какви архиви се съхраняват в НОИ, според разпоредбата на §13 ПЗР на Кодекса за социално осигуряване (КСО).

В Националния осигурителен институт се съхранява и архивна документация, въз основа на която се издават удостоверения за осигурителен стаж/доход на лица, които са осигурявани към Съвета за взаимно осигуряване членовете на трудово-производителните кооперации (СВОЧ на ТПК). Компетентният орган за издаване на този вид удостоверителни документи е ЦУ на НОИ.